
ПРОГЛААС

Издание на Филологическия факултет
при Великотърновския университет “Св. св. Кирил и Методий”

кн. 1, 2009 (год. XVIII), ISSN 0861-7902

IN MEMORIAM

АКАДЕМИК КАЖИМЕЖ ПОЛАНСКИ (6 април 1929 – 6 февруари 2009)

След продължително и тежко боледуване почина акад. Кажимеж Полянски, световноизвестен лингвист – славист и англицист.

К. Полански е роден на 6 април 1929 г. в Бжоздовице (Лвовски окръг)*. Средно образование завършва в Тарнов през 1950–55 г., следва Славянска филология в Ягелонския университет. През 1961 г. К. Полански става кандидат на науките с дисертационен труд *Morfologia zapoŷyczc niemieckich w jkzyku poiabskim*, отпечатан през 1962 г.; през 1967 г. е вече доктор на науките (*doktor habilitatus*) с монографията *Skiadna zdania zioŷonego w jkzyku gyrnoiŷyckim*; от 1973 година К. Полански е извънреден професор, а от 1978 – редовен професор. Член-кореспондент на полската Академия на науките (ПАН) К. Полански става през 1998 г., след няколко години е и неин редовен член, както и член на полската Академия на Уметностите (ПАУ).

Животът на К. Полански е труден и свързан с пребиваване в различни полски градове. Въпреки своята интелигентност и безспорен талант след дипломирането си К. Полански е безработен почти две години. Постоянна работа получава едва през 1957 г.

От 1957 до 1967 г. К. Полански работи в полската Академия на науките, в отдела за праславянски език. По същото време е съвместител в Педагогическия институт в Краков. След хабилитацията си е уволнен от Академията (ПАН) и се премества в Познан в университета на Адам Мицкевич, където е бил зам.-декан на Филологическия факул-

---

* Преди Втората световна война в границите на Полша, сега е в Западна Украйна

тет и зам.-директор на Института по английска филология. В Познан пребивава до 1973 година.

По късно К. Полански става професор в Шльонския университет в Катовице. Там е директор на Института за чужди филологии, а след реструктурирането му става директор на Института за английска филология (и Общо езикознание). Същевременно К. Полански преподава (в началото на половин щат) в Ягелонския университет в Института по английска филология, а славянска и германска филология.

От 1989 до 1995 г. основното работно място на акад. Полански е Ягелонският университет, където е ръководител на катедрата по общо и индоевропейско езикознание. По-късно отново работи в Шльонския университет, а от 2005 г. до края на живота си е преподавател във Висшата школа за маркетинг и чужди езици в Катовице.

К. Полански е канен като гост-професор в много американски университети. Преподавал е Славянска филология и Общо езикознание в Йейлския университет, в Харвардския, в университетите в Лос Анжелис и в Бъркли, както и в университети в Чикаго, Пенсилвания, Масачузетс и Илинойс (Урбана).

Въпреки че основната специалност на К. Полански е славянската филология (преди всичко полабски и горнолужишки), той преподава и общо езикознание, теория на езика и английски език. Научен ръководител е на много учени – англицисти, някои от които са вече професори (Януш Арабски, Анджей Лида, Рафал Моленци и др.).

Акад. К. Полански е изтъкнат специалист по полабски език, въпреки че специалността, която води в университета, е чешки. (Без да е публикувал нито една статия, посветена на чешкия език). Той е автор на редица изследвания, по важни между които са: *Polabian-English Dictionary*, *Siownik etymologiczny jzyka Drzewian poiabskich*, *Gramatyka jzyka poiabskiego* (под печат) и монография *Morfologia zapoïyczec niemieckich w jzyku poiabskim*, а също така и на много статии като: *Polabica*, *Drobiazgi siownikowe poiabskie*, „*Z morfologii poiabskiej - na tle porywnawczym*”, *Etimologie poiabskie*, *Uwagi o koniugacji poiabskiej*, *Kategoria strony w jzyku poiabskim* и др. Тъй като полабският е мъртъв език повече от две столетия и писменият материал е силно ограничен и труден за интерпретация (текстовете са записвани от лица, незнаещи добре полабски), изследванията на К. Полански са фундаментални за славянската филология.

Втората славистична специалност е лужишкият език (преди всичко горнолужишки). Той публикува монографията „*Skiadna zdania*

ziołonego w języku gyrnoiuiyckim”, други разработки като *Zarys gramatyki języka gyrnoiuiyckiego (dodatek do słownika gyrnoiuiycko-polskiego Henryka Zemana)* и множество статии, посветени на граматиката на горнолужишкия език („*Rola rodzaju gramatycznego w procesie tworzenia rzeczowników na przykładzie języka gyrnoiuiyckiego*”, „*Rodzaj gramatyczny a derywacja rzeczowników w języku gyrnoiuiyckim*”, „*Problemy zdac relatywnych na przykładzie języka gyrnoiuiyckiego*”, „*Paratactyczne poiNczenia zdaniowe w języku gyrnoiuiyckim*” и други.

Основната специалност на К. Полански е Общо езикознание, в края на 50-те години на ХХ –ти век заедно с проф. Тадеуш Милевски (1906–1966) той организира Семинар по съвременно и теоретическо езикознание, концентриран върху най-новите лингвистични теории. Участието в този семинар е начало на научната кариера на най-изтъкнатите полски и чуждестранни езиковеди. Общото, теоретичното и съвременното езикознание е предмет на семинара и спецкурса за докторанти (аспиранти), които К. Полански води като пенсионер (като докторант аз самият участвах в този семинар). Темите, които се разискват, са свързани с трансформационно-генеративната граматика, семантиката, философията на езика, индоевропейското езикознание, граматиката на Монтагю. С основание може да се каже, че акад. К. Полански е основател на собствена лингвистична школа.

Повечето от публикациите на К. Полански са свързани с теорията на езика и съвременното езикознание например *Siownik terminologii językoznawczej*, *Siownik syntaktyczno-generatywny czasownikiw polskich (5 тома)*, *Encyklopedia językoznawstwa ogólnego*, *A Terminological Dictionary of Algebraic Linguistics*, *Metoda informacyjna w gramatyce transformacyjno-generatywnej*, *Sentence Modality and Verbal Modality in Generative Grammar*, *The Place of Generative Grammar in Present Day Linguistics*, *Notes on Functional Properties of Deep Structure Categories*, *Some Remarks on the Nature of linguistic Descriptions*, *The Problem of Semantic Implication of Notion ‘subject’*, *The Problem of Autonomy of Linguistics*, *Some Remarks on Transformations, Intensions, Extensions and Contrastive Grammar*, *On the Notion Underlying Structure as Used in Various Theories*, *Языкоznawstwo sioviacskie wobec nowych prNedyw w typologii lingwistycznej*, *Sound Alternation and the Problem of Language Irregularity*, *Kreatywność ж języka a gramatyka generatywna* и др.

Той има няколко статии и за английския език или базирани върху английски езиков материал, например *Idiomatic Expressions and Cont-*

rastive Studies и др. (част от цитираните по-горе трудове са също върху английски материал).

К. Полански е основател и главен редактор на престижното лингвистично списание „Linguistica Silesiana” и главен редактор на „Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego”.

Той е член и на редакционния комитет на солидната издателска серия „Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej” на полската Академия на науките.

Акад. Полански е почетен доктор (Doktor Honoris Causa) на Ополския университет, Педагогическия университет в Краков и на Шльонския университет. Почетен професор е на Ягелонския университет.

От 1976 г. К. Полански е полският делегат в Постоянния международен комитет на лингвистите в Лейден (Холандия), а същевременно е член на Централната комисия за научни степени и звания. Два мандата (1994–2000 г.) е член на Комитета за научни изследвания.

Акад. К. Полански е работил много активно през целия си живот – издал е 13 книги, някои от тях многотомни (Siownik etymologiczny języka Drzewian połabskich (в 6 тома); Siownik syntaktyczno-generatywny czasowników polskich (в 5 тома), около 100 научни статии и 26 други публикации (рецензии, биографични справки, хроники, некролози). Последната му книга е написана, когато вече е неизлечимо болен.

К. Полански винаги е бил всеотдаен към младите научни работници и аспиранти. Той отговорно ръководи написването на кандидатските им дисертации и други техни разработки, предоставя им възможност да ползват негови и други издадени в чужбина книги, липсващи в полските научни библиотеки (самият аз съм получавал книга, нужна за дисертацията ми). Освен това е подпомагал публикуването на дисертациите на млади учени, сред които и моята *Verba dicendi w języku bui-garskim*.

Лингвистиката и лингвистите дължат много на акад. К. Полански. Неговото значително творческо дело и сериозните му научни приноси в общото езиковедие, славистиката и англицистиката го нареждат сред най-изтъкнатите учени на границата между 20 и 21 век.

Збигнев Русек